

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1
Fax Nam. + 255 24 2230215
Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR
Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA MAONI YA KAMATI YA MAENDELEO YA WANAWAKE NA USTAWI WA JAMII YA BARAZA LA WAWAKILISHI KUHUSU MSWADA WA SHERIA YA MAREKEBISHO YA SHERIA YA CHUO KIKUU CHA TAIFA CHA ZANZIBAR (SUZA)

I. UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika,

Awali ya yote nianze kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa uwezo wake mwingi kwa uwezo wake tumeweza kukutana hapa leo kufanyakazi waliyotutuma wananchi ya kuwawakilisha na kuwaletea maendeleo. Aidha nakushukuru wewe Mheshimiwa Spika kwa kunipa fursa hii kuwasilisha maoni ya Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii kuhusu Mswada uliopo mbele yetu.

Mheshimiwa Spika,

Kuletwa kwa Mswada huu kipindi hiki kumeibuwa mawazo na hisia tofauti za wananchi pamoja na wasiwasi kwa baadhi ya makundi na jumuiya zinazohusiana na Elimu nchini. Kamati yangu imepata fursa ya kukutana na wananchi kupitia jumuiya zao pamoja na wananchi wengine waliowasilisha maoni yao kwa maandishi.

Mheshimiwa Spika,

Kamati yangu imetumia vyema fursa ya kukutana na wananchi hao ambao waliisaidia Kamati kuchambua kipengele kimoja baada ya kimoja cha Mswada na kuibua hoja na maelezo ya kina ambayo

Kamati imeyapokea, imeyachambua na kuyafanyiakazi. Kwa niaba ya Wajumbe wa Kamati naomba niwapongeze wadau na wahusika wengine mbali mbali ambao walipata fursa ya kukutana na kamati na wale wote ambao waliwasilisha maoni yao kwa maandishi. Kamati inaendelea kutoa wito kwa wananchi waendeleo kutumia haki yao ya kutoa maoni pale ambapo Baraza lao linapojadili mambo yanayohusu maslahi yao na taifa kwa ujumla.

Mheshimiwa Spika,

Kazi ya kuupitia Mswada huu haikuwa rahisi hata kidogo, Kamati yangu haikuwa na ufahamu wa ndani na wa kina kuhusu Mswada huu, tulihitaji sana maoni ya wananchi, kusema kweli wananchi hawa waliutendea haki wito wa Kamati kuja kutoa maoni yao. Natumia fursa hii tena kuwashukuru na kusema ahsante sana.

Mheshimiwa Spika,

Lazima pia nikiri kuwa Mshikamano na umakini wa Wajumbe wa Kamati hii umechangia kwa kiasi kikubwa kuupitia Mswada huu kuanzia ngazi ya maoni ya wananchi mpaka kukutana na Wizara hatimae kutoa mapendekezo mbali mbali kwa nia ya kuimarisha vifungu vya Mswada huu ili marekebisho yanayopendekezwa kufanyika katika Mswada huu yawe yenye tija na maslahi katika maendeleo ya elimu ya nchi yetu. Kwa hakika Kamati imefanya kazi kubwa ya kutoa hoja zenye mashiko kwa Wizara.

Mheshimiwa Spika,

Kwa heshima kubwa niruhusu niwataje majina Waheshimiwa Wajumbe wa Kamati kama ifuatavyo:-

1. Mhe. Dkt. Mwinyihaji Makame	Mwenyekiti
2. Mhe. Tatu Mohammed Ussi	Makamo Mwenyekiti
3. Mhe. Mwanaasha Khamis Juma	Mjumbe

4. Mhe. Viwe Khamis Abdalla	Mjumbe
5. Mhe. Masoud Abraham Masoud	Mjumbe
6. Mhe. Ame Haji Ali	Mjumbe
7. Mhe. Hidaya Ali Makame	Mjumbe
8. Mhe. Makame Said Juma	Mjumbe
9. Ndg. Aziza Waziri Kheri	Katibu Kamati; na
10. Ndg. Khamis Hamadi Haji	Katibu Kamati

Mheshimiwa Spika,

Nachukuwa fursa hii kwa niaba ya Kamati kuwashukuru Makatibu wetu kwa kazi kubwa wanayofanya kuratibu kazi mbali mbali za Kamati yetu kwa mujibu wa Kanuni za Kudumu za Baraza.

II. MADHUMUNI YA MSWADA

Mheshimiwa Spika,

Sote tunatambuwa kuwa nchi yetu imeendelea kupiga hatua kubwa katika maendeleo ya Elimu ya Juu hasa baada ya Kupitisha Sheria ya Kuanzisha Chuo Kikuu cha Taifa cha Zanzibar (Suza) mwaka 1999. Tokea Kuanzishwa kwa Chuo hicho mafaniko makubwa yamepatikana katika maendeleo ya sekta ya elimu nchini. Vijana wengi wemepata fursa pana zaidi ya kuendelea na masomo ya elimu ya juu na idadi kubwa ya wataalamu imeongezeka katika fani mbali mbali ambazo hapo awali zilikuwa zikipatikana nje ya Zanzibar.

Mheshimiwa Spika,

Nchi yetu hivi sasa imekuwa na Taasisi kadhaa za Serikali ambazo zinatoa elimu ya juu katika fani mbali mbali za utaalamu na taaluma. Taasisi hizi zimekuwa zinafanyakazi nzuri ya kuzalisha wataalamu, zimekuwa ni msaada mkubwa kuwawezesha vijana

wetu kufikia ndoto zao za kusomea mambo mali mbali waliyochagua kufanya katika maisha yao na kama nchi zimesaidia kuwa na Taasisi zetu wenyewe za kuzalisha wataalamu wetu.

Mheshimiwa Spika,

Mswada huu umekuja kuunga mkono juhudi za Taasisi hizo kwa kuziweka katika utaratibu wa kisheria utakaoziwezesha kuwa katika muundo mpya ndani ya Chuo Kikuu kimoja kitakachokuwa imara, chenye ubora na ufanisi katika matumizi ya rasilimali za nchi.

III. MAONI YA WANANCHI KATIKA MSWADA

Mheshimiwa Spika,

Kama nilivyotangulia kueleza hapo awali, Kamati kabla ya kuupitia mswada huu, imepata nafasi ya kuwasikiliza watu mbali mbali kutoka vyuo vyenyewe na taasisi binafsi zenye mahusiano ya ukaribu na sekta ya elimu. Taasisi hizo zimeonesha wasi wasi kuhusu mswada huu hasa kwenye madhumuni ya Mswada huu ya kuwa na Sheria itakayoruhusu Taasisi nyengine za elimu za Serikali kuunganishwa na Chuo Kikuu cha Taifa cha Zanzibar (Suza). Taasisi hizi zimefanikiwa vizuri kutoa elimu ya ufundi (Technical education) kwa vijana wetu wengi hapa Zanzibar, katika Nyanja za afya, uongozi wa fedha na utalii.

Mheshimiwa Spika,

Waswahili wanasema wasiwasi ndo akili, kamati yangu kwa ujumla imesikiliza hoja za wananchi na kupima mambo mbali mbali waliyoeleza ambayo kwa maoni yao wanahisi yatazamwe vizuri kabla ya kuchukuwa hatua ya kuunganisha Taasisi zilizokusudiwa na Chuo Kikuu cha Suza.

IV. USHIRIKISHWAJI WA WANATAALUMA WENGINE NA SERIKALI ZA WANAFUNZI

Katika kuchambua maoni hayo ya wananchi kamati imebaini kuwa yapo mambo ya msingi yalitakiwa kufanyika katika hatua za awali kabisa kabla ya Mswada huu haujaletwa ili wahusika wote wa sekta husika wawe na ufahamu wa dhamira nzuri ya Serikali ya kuunganisha vyuo hivi kuwa chuo kikuu kimoja. Miongoni mwa mambo hayo ya msingi ni ushirikishwaji wa wananchi katika ngazi za chini mfano mfano Serkali za wanafunzi wa vyuo au Taasisi zinazounganishwa wemeiambia Kamati kuwa hawakupata kuulizwa au kufahamishwa mpango wa kuunganisha vyuo hivyo, kwa hivyo wameshindwa kutoa maoni yao. Halkadhalika ukiacha uongozi wa Chuo Kikuu cha SUZA, Walimu na Wanafunzi wengine hawakupata kabisa nafasi ya kutoa maoni yao.

Mheshimiwa Spika,

Ingawa kamati ya Wataalamu imeundwa kufanya utafiti wa mpango huu, lakini Kamati imejulishwa kuwa Kamati hiyo ya utafiti ilishirikisha wasomi na wataalamu wa katika ngazi za juu tu za elimu. Jambo hili ni jema na zuri, lakini hata hivyo suala la elimu linahusu wahusika katika makundi mengi kama wazazi, wanafunzi, walimu, wahadhiri, asasi za kiraia zinazohusika na elimu n.k ambao nao walipasa kushirikishwa.

Mheshimiwa Spika,

Ushirikishwaji hafifu wa makundi hayo umesababisha Mswada huu kupokelewa kwa hisia tofauti kwa sehemu kubwa ya wananchi ambao wameonesha hofu kubwa kuwa hatua inayotaka kufanyika ya kuunganisha vyuo au Taasisi hizo na Suza ni ya haraka na haijafanyiwa utafiti wa kutosha wa kukabili changamoto mbali mbali kama vile ukusanyaji wa rasilimali za kutosha kuendesha

chuo kimoja chenye taasisi nyingi. Baya zaidi, Kamati imebaini hata hizo Taasisi zinazotaka kuunganishwa na SUZA hawakupokea vyema shauri hili kwa hofu kubwa ya kwamba watamezwa.

Mheshimiwa Spika,

Wananchi wengi pia wameonesha wasiwasi katika suala la uendeshaji wenye tija na uendelezaji wa viwango vya ubora uliokwisha patikana ambavyo vipo katika baadhi ya Taasisi hizo. Baadhi ya Taasisi hizo zimekuwa zikijiendesha kwa mafanikio makubwa mfano Chuo cha Uongozi wa Fedha Chwaka na Chuo cha Afya Mweni ambavyo vimekuwa na mafanikio makubwa katika viwango vya ufundishaji na uwezo wa kujiendesha pamoja kutoa Wataalamu wengi katika ngazi ya Cheti na Diploma.

Mheshimiwa Spika,

Wananchi wameonesha wasiwasi kama hali hiyo itaendelea kudumishwa kwa ufanisi endapo vitaunganishwa na Chuo Kikuu cha Suza, na Kamati imeona kuwa ni vyema suala hili likatolewa maelezo ya kina kwa kuwandoa hofu wananchi. Vyuvo vikuu kazi yao kubwa ni kutoa wataalamu pia wanataaluma (academicians) chini ya usimamizi wa TCU (Kamisheni ya Vyuvo Vikuu) ambapo zinazounganishwa zinatoa elimu ya ufundi (Technical) na kuwatayarisha wataalamu katika ngazi ya Cheti na Stashahada chini ya usimamizi wa NACTE (Baraza la Taifa la Elimu ya Ufundi).

Mheshimiwa Spika,

Suala la wafanyakazi wa Taasisi hizo zitakazounganishwa na Suza limejitokeza ambapo Kamati pia imeona nalo lielezwe kwa uwazi mpango gani utafanyika ambao hautaathiri haki na maslahi ya wafanyakazi hao pale ambapo mageuzi ya kimfumo yatakapofanyika. Kamati imezingatia sana hoja hii ya wananchi kwa kuwa masuala ya haki na maslahi ya wafanyakazi yamekuwa

na changamoto za kipekee kwa vile yanahusu maisha ya watu kujikimu.

Mheshimiwa Spika,

Katika uzoefu wa mpango kama huu ambao umeshawahi kufanyika hapo awali kwa Taasisi kama vile TAKILUKI na Chuo cha Elimu cha Nkrumah kuunganishwa na SUZA, hoja mbali mbali zimeibuka kama kweli hatua ile imesaidia kuimarisha na kuleta ufanisi uliokuwapo hapo awali kabla ya taasisi hizo hazijaunganishwa na SUZA. Wapo wananchi ambao wanahisi kuwa hatua ya kuunganisha TAKILUKI na Nkrumah haikufikia malengo yaliyokusudiwa kwa vile hadhi ya taasisi hizo imeshuka. Hivyo ni vyema ufafanuzi mpana na wa kina ukatolewa kama hatua hii ya sasa imezingatia vipi changamoto za wakati ule kwa TAKILUKI NA NKURUMA zisijirudie tena hivi sasa kwa vyuo vyengine na Taasisi zilizoanzishwa awali.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imezingatia pia hoja ya wananchi ya matumzi ya rasiliamali hasa fedha za Taasisi hizi endapo zitaunganishwa na Chuo kiku cha SUZA. Kamati imefahamishwa kuwa moja ya sababu za mafanikio makubwa ya kiundeshaji ya vyuo kama Chuo cha Afya Mweni na Chuo cha Uongozi wa Fedha Chwaka ni kujitegemea vyenyewe kifedha kutokana na ada na michango ya huduma mbalimbali kutoka kwa wanafunzi. Vyuo hivi vimekuwa vikijiendesha vyenyewe huku utegemezi wa Serikali ukiwa mdogo. Wananchi walisisitiza kuwa endapo mpango wa kuviunganisha vyuo hivi na SUZA utafanyika basi lazima vihakikishiwe uwezo wao wa kujiendesha kama ilivyo hivi sasa unabakia ili ufanisi wa utoaji huduma uendelee kama ulivyo. Kamati inapendekeza “Skuli” hizo ziwe na kasma ‘*sub vote*’ zao maalum katika masuala ya fedha.

Mheshimiwa Spika,

Kamati ya Ustawi wa Jamii imeona umuhimu wa hoja hii kuwa na majibu mpango na majibu ya wazi yanayotekelezeka. Hata hivyo, nieleze kuwa wakati kamati ilipokutana na Wizara bado hakukuwa na majibu muafaka ya mpango wa usimamizi wa rasilimali fedha baina ya vyuo hivi na SUZA utakuwaje, na kamati ilielezwa kuwa mpango huo unaendelea kutengenezwa na tayari wataalamu wapo Tanzania Bara kwenda kufanya utafiti.

Mheshimvia Spika,

Kamati pia imezingatia hoja ya wananchi kuwa mpango wa kuunganisha vyuo vyenye kutoa utaalamu uwende sambamba na kuviimarisha vyuo vya ngazi za chini vinavyotoa elimu za utaalamu (polytechnics) ambavyo vinasaidia kudahili wanafunzi wa viwango vya chini ambao hawataweza kupata nafasi ya kujiunga na Chuo Kikuu cha Taifa.

Mheshimiwa Spika,

Kwa ujumla wananchi waliowasilisha maoni yao kwenye Kamati walikuwa na mawazo kuwa Mswada huu ungeweza kuletwa baada ya kutandika au kutayarisha utaratibu mzima wa uendeshaji. Si vyema mipango ya utendaji ikatayarishwa baada ya sheria zilizopo za vyuo hivyo kufutwa na kupelekea kuwa na pengo la mwenendo wa vyuo hivi. Kamati imejulishwa kwamba hivi sasa Baraza la Chuo cha Uongozi wa Fedha wememaliza muda wa kazi tokea mwezi wa Ogasti. Wananchi pia wameshauri kuwa Mswada huu unaweza kuletwa pale ambapo yatakapokamilika mambo muhimu waliyoainisha ili kuepusha athari kama zile zilizojitokeza kwa kuunganishwa Takiluki na Nkrumah ndani ya SUZA.

V. MAONI YA KAMATI KWENYE MSWADA

Mheshimiwa Spika,

Kamati yangu imeona iwasilishe hoja hizi za wananchi mbele ya Baraza hili na Waheshimiwa Wajumbe wazisikie ili Wizara itoe majibu ya ufafanuzi wa kina. Kwa hivyo, Kamati yangu inashauri Wizara kutoa ufafanuzi wa kina wa hoja hizo na zile nyengine ambazo Waheshimiwa Wawakilishi wataziwasilisha kwa niaba ya wananchi wao.

Mheshimiwa Spika,

Kamati yangu imewasilisha maoni hayo ya wananchi kwa Wizara na maelezo ya kina tumepatiwa hata hivyo tunasisitiza mambo muhimu ambayo bado yanahitaji kufanyiwa kazi ili kuondoa wasiwasi wa kiutendaji. Kamati yangu inataka Wizara kuja na mpango unaotekelezeka wa mgawanyo wa kifedha ili kuhakikisha kuwa Taasisi zitakazounganishwa na Suza zitaweza kujiendesha kama zilivyo hivi sasa au hata zaidi ya hapa.

Mheshimiwa Spika,

Mpango huu wa kuunganisha Taasisi hizi utahusu mageuzi mbali mbali ya kitaasisi kama vile uendeshaji, ufundishaji na utawala, kamati yangu inapendekeza kuwapo mpango wa mpito wa kuelekea kuunda upya vyombo mbali mbali vya uendeshaji vilivyoainishwa katika marekebisho ya Sheria, muda mfupi baada ya Mswada huu kusainiwa kuwa Sheria.

Mheshimiwa Spika,

Kamati yangu inashauri pia Wizara itoe maelezo kwa wananchi kuhusu hatua hii inayotaka kufanyika itawagusa vipi wahusika mbali mbali wa Vyuo na taasisi zinazotaka kuunganishwa hususani wanafunzi wanaodahiliwa hivi sasa, wanafunzi wanaosubiri kuhitimu na wale ambao mambo mbali mbali yanayohusu maendeleo yao katika vyuo hivyo kwa hivi sasa endapo Mswada huu utakuwa Sheria kwa vile Sheria zinatawala uendeshaji wa vyuo

vyao zitakuwa zimefutwa baada ya Sheria kusainiwa a Mheshimiwa Rais.

Mheshimiwa Spika,

Kamati imepitia vifungu vya Mswada huu wa marekebisho na kupendekeza marekebisho mbali mbali ambayo tumeyaweka katika waraka ambao Waheshimiwa Wajumbe wamepatiwa. Tunaomba Waraka huo wa Marekebisho ya vifungu vya Mswada uwe ni sehemu ya maoni ya Kamati.

Mheshimwia Spika,

Naomba kuchukuwa fursa hii tena kuwashukuru Wajumbe wa Kamati yangu kwa kazi kubwa waliyofanya katika Kupitia Mswada huu, walikuwa wakakamavu, wenye hoja makini na pia kujifunza kwa muda wote. Lengo lilikuwa kuhakikisha kuwa nia nzuri ya Serikali ya kuja na Mswada huu inatekelezwa kwa ufanisi na tija, kwa maslahi ya wananchi na nchi yetu.

Mheshimiwa Spika,

Kamati yangu inaipongeza Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali, muda wote wamekuwa wamekuwa wakishirikiana na Kamati hii katika kazi zake za kusimamia uendeshaji wa shughuli za Serikali katika Sekta hii muhimu ya elimu, tunampongeza Mheshimwa Waziri na Naibu Waziri pamoja na Watendaji wote wa Wizara, tuendeleo kushirikiana na kuwa kitu kimoja ili tufanikishe maendeleo ya elimu ya nchi yetu. Suala muhimu sana kwetu lilikuwa kujifunza na kuelimishwa mpaka tukafahamu mambo ya msingi yaliyokusudiwa katika mambo haya ya kitaaluma.

Mheshimiwa Spika,

Mwisho kabisa nawashukuru Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza lako tukufu kwa utulivu wao na umakini wakato wote nikiwasilisha maoni haya ya Kamati. Nawaomba Waheshimiwa Wajumbe wote,

tujadili Mswada huu kwa hoja, tutake ufafanuzi pale ambapo hatujafamu, tushauri, tupendekeze, tufanye marekebisho pale tunapona hapajakaa vizuri na tuhakikishe tunatoa hoja za kusaidia kujenga zaidi ili tutoke hapa na kitu kizuri kwa maslahi ya wananchi na nchi yetu.

Mheshimiwa Spika,

Kwa mara nyengine tena nakushukuru kwa kuniruhusu kuwasilisha maoni haya ya Kamati kwa niaba ya Wajumbe wenzangu. Naomba kuwasilisha, Naunga mkono hoja, ahsante.

.....

Mhe. Dkt. Mwinyihaji Makame,

Mwenyekiti,

Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii,

Baraza la Wawakilishi,

Zanzibar.

28 Septemba, 2016